

กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า
การบริการ และการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย¹
Law and Enforcement in Obstruction for Entrepreneurs in Trading, Servicing
and Tourism in Special Economic Zone of Chiang Rai²

กัณณพงษ์ ศรีเขตต์³

สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: dodgedy_quantum@hotmail.com

Kannapongse Sirikate⁴

School of Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University
80 Moo 9, Bandu, Mueang, Chiang Rai 57100, Thailand
Email: dodgedy_quantum@hotmail.com

Received: August 6, 2019; Revised: October 31, 2019; Accepted: November 8, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายและวิเคราะห์สภาพปัญหา หาแนวทางในการแก้ปัญหา และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมาย เกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอุปสรรคของผู้ประกอบการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ 1) กฎหมายการค้า และการลงทุนมีการกำหนดในเรื่องของกิจการที่จะได้รับการส่งเสริมจะต้องมีการจัดตั้งเป็นบริษัท มูลนิธิหรือ สหกรณ์ และกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ ทำให้เกิดการผูกขาดการส่งเสริมการลงทุนแก่ผู้ประกอบการรายใหญ่ 2) กฎหมายที่ดิน เนื่องจากกฎหมายส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดให้คนต่างด้าวสามารถเช่าที่ดินเพื่อการพาณิชย์ ในระยะยาวได้ และกฎหมายที่ดินก็เปิดโอกาสให้คนต่างด้าวซื้อที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยได้ด้วย ทำให้เกิดปัญหา การเช่าช่วง และ 3) กฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าว อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาเป็นแรงงาน แต่พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองห้ามไม่ให้คนต่างด้าวเข้าเมืองเพื่อเป็นแรงงาน จึงเกิดปัญหาลักลอบเข้าเมืองและ แ่่งงานขึ้น รวมทั้งกฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวมีการกำหนดเรื่องทุนขั้นต่ำซึ่งเป็นอุปสรรคต่อ ผู้ประกอบการรายย่อยและเกิดการผูกขาดการค้า

คำสำคัญ: กฎหมาย; ผู้ประกอบการค้า; การบริการ; การท่องเที่ยว; เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

¹ ได้รับทุนสนับสนุนการทำผลงานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปี 2559.

² Granted Research Grant, Chiang Rai Rajabhat University, 2016.

³ อาจารย์.

⁴ Lecturer.

Abstract

This article aims to study and analyze the law, finding the solution and Making the policy proposal to solve the problems enforcement from Investment Law, Land Law and Alien employment Law affecting the entrepreneurs in trading, servicing and tourism in Special Economic Zone of Chiang Rai Province.

The results revealed that Laws and law enforcement are obstacles for entrepreneurs in trading, servicing and tourism in Special Economic Zone of Chiang Rai Province contain of 3 issues; 1) Trade and Investment Law which has been specified in regard to the business that will be promoted has to be established as a company Foundation or cooperative and determine the amount of funds resulting in a monopoly of investment promotion for large operators, 2) Land law as the investment promotion law stipulates that foreigners can rent long-term commercial land and Land law allow foreigners to buy the land for living too. Which is a problem of the sublease and 3) Alien employment law, according to the Alien Employment Act allowed the foreigners who are laborers to enter. But the Alien Immigration Act Specify prohibiting foreigners to enter the city as laborers. Therefore is a problem of smuggling And there is a competition for work, including the law on foreign business operations determine of minimum capital, which the law is a barrier to small entrepreneurs. This law is an obstacle to small and medium-sized entrepreneurs.

Keywords: Law; Entrepreneur; Servicing; Tourism; Special Economic Zone of Chiang Rai Province

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดแนวทางการลงทุนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วโลก นับว่าเป็นการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานที่ก้าวข้ามพรมแดนของความเป็นรัฐชาติสำหรับประเทศไทยนับว่าเป็นอีกหนึ่งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นประเทศกลุ่มเป้าหมายของนักลงทุน เนื่องด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์บริเวณชายแดนบางพื้นที่ของประเทศไทย มีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ เช่น เป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนในการผลิตและส่งออกในกลุ่มประเทศอาเซียน มีวัตถุดิบในการผลิตและแรงงานมีศักยภาพ มีอุตสาหกรรมสนับสนุนหลากหลายที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิตของภาคการนำเข้า

จากการขยายตัวดังกล่าวข้างต้น จังหวัดเชียงรายจึงเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้ถูกประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา ตามประกาศ กนพ. ที่ 2/2558 ลงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดเชียงราย

จังหวัดนครพนม และจังหวัดกาญจนบุรี ทำให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนต้องเตรียมพร้อมอย่างหนัก เนื่องจากผู้ประกอบการภาคเอกชนทั้งผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยว อาจได้รับส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงจากการประกาศดังกล่าว แม้ว่าจะมีการกำหนดในเรื่องของการประกอบวิชาชีพ มิให้คนต่างด้าวทำ แต่ก็ยังมีหลายสาขาวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาทำได้ ทั้งที่เป็นแรงงานฝีมือ และแรงงานไร้ฝีมือก็ตาม ปัญหาที่พบได้ในขณะนี้คือกลุ่มชาวจีนที่เข้ามาเป็นไกด์นำเที่ยว ซึ่งจะเป็นปัญหาให้กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่อไป หากไม่มีการแก้ไข

นอกเหนือจากนั้นแล้ว ปัญหาที่พบเกิดขึ้นในจังหวัดที่ประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษก่อนนี้ คือ ปัญหาการแย่งงานที่เกิดขึ้น ซึ่งจากข้อมูลในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีแรงงานข้ามชาติประมาณ 3.59 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของประชากร หรือร้อยละ 9.6 ของการจ้างงานทั้งหมด) ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 จากปี พ.ศ. 2558 และคาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นในช่วงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามจังหวัดชายแดน แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน⁵ นอกจากนี้ ปัญหาการจัดสรรที่ดินแก่คนต่างชาติที่เข้ามาลงทุน ซึ่งเป็นการเช่าระยะยาวในที่ราชพัสดุ จึงอาจเป็นการผูกขาดทางการค้า เกิดการแข่งขันกันเองระหว่างผู้ประกอบการค้าในอนาคต นอกเหนือจากนั้นแล้ว ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกประการ

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษากฎหมายและวิเคราะห์สภาพปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

1.2.2 เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่มีผลต่อผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

1.2.3 เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนมุ่งเน้นในการศึกษากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยกฎหมายการค้าการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว สภาพปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

⁵ World Bank, "Getting Back on Track: Reviving Growth and Securing Prosperity for All," *Thailand Systematic Country Diagnostic* (November 2016): 32-334.

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Groups Discussion) จากผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มตัวแทนภาคธุรกิจเอกชน จำนวน 20 คนและตัวแทนภาครัฐ จำนวน 10 คน

1.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ และงานวิจัยทางกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการ การค้า การบริการ และการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

1.5.2 ทำให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่มีผลต่อผู้ประกอบการ การค้า การบริการ และการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

1.5.3 ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่มีผลต่อผู้ประกอบการ การค้า การบริการ และการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

2. ผลการวิจัย

2.1 สภาพปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย การลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการ การค้า การบริการ และการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการ การค้า การบริการ และการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ผู้เขียนได้แบ่งสภาพปัญหากฎหมายดังต่อไปนี้

2.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการค้าและการลงทุน

จากพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 มาตรา 17 วรรค 2 การขอรับการส่งเสริมก่อนจัดตั้งเป็นบริษัท มูลนิธิ และสหกรณ์ตามวรรคสองให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและแบบที่เลขาธิการร่างกำหนด ซึ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนดังกล่าว ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนนั้น จะต้องเป็นบริษัท มูลนิธิ หรือ สหกรณ์ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นเท่านั้น⁶

⁶ Tuanjai Srilamai, "Drawbacks in Thai Investment Laws for Acquisition of Certificate for Small and Medium Enterprises (SMEs)," *Journal of Law Naresuan University* (2010): 58. [In Thai]

โดยกฎหมายดังกล่าวถือเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการลงทุน จึงไม่เป็นธรรมแก่ธุรกิจอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว ทำให้ขาดโอกาสในการส่งเสริมการลงทุน

นอกจากนั้น ตามมาตรา 30 ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรคณะกรรมการจะให้ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าไม่เกินร้อยละเก้าสิบของอัตราปกติสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้ผลิต ผสม หรือประกอบในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมที่กำหนดเวลาคร่าวละไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการกำหนด แต่วัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นนั้นต้องไม่เป็นสิ่งที่ผลิตหรือมีกำเนิดในราชอาณาจักรซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกันกับชนิดที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักรและมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้ ทั้งนี้ ตามชนิดปริมาณระยะเวลาเงื่อนไขและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด⁷ ซึ่งนอกจากภาครัฐจะส่งเสริมให้มีการเข้ามาลงทุนประกอบกิจการของต่างชาติในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องแล้ว ภาครัฐยังสนับสนุนลดหย่อนอากรขาเข้าเพื่อให้เหล่าผู้ประกอบการสามารถนำเข้าวัตถุดิบ หรือวัสดุจำเป็นอื่น ๆ เข้ามาในประเทศ โดยที่ทางภาครัฐไม่ได้มีการหาแนวทางหรือมาตรการที่จะทำให้ธุรกิจของไทยสามารถเข้าไปรวมมือและแข่งขันกับธุรกิจจากต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทย รวมถึงภาครัฐไม่ได้มีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถผลิตวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นอื่น ๆ หรือลดการนำเข้าวัตถุดิบ และวัสดุจำเป็นจากต่างประเทศ ด้วยการบริหารจัดการที่มีความทันสมัยได้ ซึ่งถ้าหากในอนาคตประเทศไทยได้รับการลงทุนจากต่างชาติมาเป็นเวลานานมีภาวะการพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศสูงเกินไป อาจก่อให้เกิดผลเสียร้ายแรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาวต่อไปได้

2.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน

1) การถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินและอาคารชุด

การถือครองที่ดินของคนต่างชาติเพื่อประกอบธุรกิจในปัจจุบันมีสองกรณี กรณีแรกตามพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542 กำหนดให้คนต่างด้าวเช่าที่ดินได้เกิน 30 ปีแต่ไม่เกิน 50 ปี โดยมีเนื้อที่ไม่เกิน 100 ไร่หรือมากกว่าก็ได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด กรณีที่สอง ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 96 ทวิ กำหนดให้คนต่างด้าวซื้อที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยได้ไม่เกิน 1 ไร่ โดยต้องนำเงินมาลงทุนไม่น้อยกว่า 40 ล้านบาท โดยได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและต้องลงทุนไม่น้อยกว่า 3 ปี⁸ นอกจากนี้ยังต้องเป็นธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งเมื่อพิจารณาการถือครองที่ดินของคนต่างชาติทั้งสองกรณี กฎหมายกลับเปิดช่องให้ทำการซื้อขายที่ดินได้นั้น รวมทั้งเกิดปัญหาคนไทยเป็นตัวแทนของต่างชาติ เพื่อดำเนินการซื้อที่ดินและแบ่งเช่าในระยะยาวซึ่งปัญหาที่ตามมาคือ ราคาที่ดินที่สูงขึ้น เกิดการเช่าช่วงในที่ดิน หรืออาคารชุด ทำให้ผู้ประกอบการเกิดการแข่งขันกันในตลาดเศรษฐกิจพิเศษ ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนที่มีทุนจำนวนมากกว่าก็จะได้เปรียบในการลงทุนในตลาดเศรษฐกิจพิเศษในระยะยาวเหมือนเป็นการผูกขาดนั่นเอง

⁷ Adirek Funkhiaw, "Proposals for Developing the Border Special Economic Zones in Tak Province," *Journal of Public Administration and Politics* 5, no. 1 (2016): 102-104. [In Thai]

⁸ Malinee Kongruen, "Problems of Foreign Land Ownership in Thailand," *Academic Articles, Office of the Secretariat, House of Representatives* (January 2016): 2. [In Thai]

2) ปัญหาผังเมือง

ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 มาตรา 29 ได้กำหนดขั้นตอนในการวางและจัดทำผังเมืองว่า การที่พื้นที่ใดจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะได้ พื้นที่นั้นจะต้องมีการประกาศใช้บังคับผังเมืองรวมในท้องที่นั้นแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งให้กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการและจัดวางผังเมืองเฉพาะได้เลย โดยไม่ต้องมีการประกาศใช้บังคับผังเมืองรวมก่อนนั้น เป็นการกำหนดขั้นตอนที่ยุ่ยากและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีพื้นที่เป็นลักษณะเฉพาะ เพื่อการฟื้นฟู บูรณะ สงวนรักษาพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้ไม่สามารถบังคับใช้ให้เกิดผลได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้การวางผังเมืองขาดประสิทธิภาพ⁹ เขตส่งเสริมการพัฒนาด้านการลงทุน การอุตสาหกรรม หรือการคมนาคม ไม่สามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของส่วนรวมได้

จากประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมาย ว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่การลงทุน โดยการลดข้อจำกัดทางกฎหมายเรื่องพื้นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเดิมอาจมีหลักเกณฑ์ข้อห้ามตามกฎหมายผังเมืองหรือกฎหมายควบคุมอาคารที่บังคับใช้ในพื้นที่ที่มีการประกาศจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและทำให้ไม่สามารถตั้งโรงงานบางประเภทได้ คำสั่งฉบับนี้จะนำไปสู่การออกกฎกระทรวงผังเมืองรวมและข้อกำหนดการควบคุมอาคารฉบับใหม่ที่เอื้อต่อนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้มีข้อจำกัดสำหรับนักลงทุน ผู้ประกอบการ ในการเข้ามาลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย โดยภายหลังจากที่มีการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมาย ว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีการอำนวยความสะดวกให้แก่การลงทุน และผู้ประกอบการจากภายนอก แต่ปัญหาที่ต้องพิจารณาคือปัญหาการขาดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้ประกอบการในพื้นที่ที่อยู่มาก่อนแล้ว ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรใหม่ เพราะเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถบังคับให้เกิดการเวนคืนที่ดินได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เองทำให้ผู้ประกอบการนักลงทุนในพื้นที่และประชาชนในพื้นที่กังวลว่าจะเกิดปัญหาที่ดินในระยะยาวต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการลุกล้ำพื้นที่สีเขียว หรือโบราณสถานต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

2.1.3 กฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าว

1) การเข้าเมืองของคนต่างด้าว

ตามที่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 12 (3) ได้บัญญัติ “ห้ามบุคคลต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อมีอาชีพกรรมกร หรือเข้ามาเพื่อรับจ้างทำงานด้วยกำลังกายโดยไม่ได้อาศัย

⁹ Janchay Srithipard, “Legal Problems Relating to the Enforcement of the Town and Country Planning Act 1975,” *Dhurakij Pundit University* (2015): 172. [In Thai]

วิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการหรือเข้ามาเพื่อทำงานอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว” ทำให้เกิดปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองเป็นจำนวนมาก เกิดปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้น¹⁰ ทำให้ผู้ประกอบการค้าเกิดความเสียหาย และขาดความมั่นคงในการประกอบธุรกิจ เนื่องจากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาโดยผิดกฎหมายถูกส่งกลับประเทศ หรือก่อปัญหารุนแรงทำให้นายจ้างซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจต้องคอยหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว¹¹ นอกจากนั้นแล้ว ในการเข้าเมืองของคนต่างด้าวได้อนุญาตให้คู่สมรสและผู้ที่อยู่ภาวะเข้ามาในฐานะผู้ติดตาม จึงต้องมีมาตรการในการควบคุมกลุ่มคนดังกล่าวไม่ให้มีการทำงานด้วย เพราะคู่สมรสหรือผู้ที่อยู่ในภาวะไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญ เพียงแต่ติดตามมาเท่านั้น

2) การทำงานของคนต่างด้าว

ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 มาตรา 7 ได้กำหนดไว้ว่า งานใดที่คนต่างด้าวอาจทำได้ในท้องที่ใด เมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติโอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทยและความต้องการแรงงานต่างด้าวที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ และในมาตรา 14 ได้มีการจัดระบบการจ้างคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และ กัมพูชา ที่เข้ามาทำงานในลักษณะแบบเข้าไป เย็นกลับ หรือตามฤดูกาล และให้คนต่างด้าวทำงานในไทยได้โดยขอใบอนุญาต หากเข้ามาในฐานะผู้บริหาร ผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2522 โดยได้รับอนุญาตให้อยู่ในไทยเป็นเวลาชั่วคราวไม่เกิน 1 ปี โดยใช้วีซ่าประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non - immigrant Visa) ทำงานกับบริษัทที่มีทุนจดทะเบียน หรือทุนดำเนินการไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท โดยการรับใบอนุญาตนั้นให้เป็นไปตามระเบียบการจัดหางานว่าด้วยหลักเกณฑ์ ในการพิจารณา คำขออนุญาตทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2545

จากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าแนวโน้มในการจ้างแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาในเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายนั้นจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากมองในมุมของนักลงทุน หรือผู้ประกอบการ ก็จะเป็นประโยชน์เนื่องจากแรงงานต่างด้าวนั้นมีค่าแรงที่ถูกกว่า แต่ในทางกลับกันการที่แรงงานต่างด้าวเข้ามาในเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นจำนวนมากอาจทำให้เกิดปัญหาการแข่งขันกับคนในท้องถิ่นหรือทำให้คนในท้องถิ่นไม่มีงานทำ รวมทั้งปัญหาการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายก็ต้องเป็นข้อพิจารณาอีกประการหนึ่ง เนื่องจากกลุ่มนี้จะไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานและไม่มีสวัสดิการในความปลอดภัยในการทำงานนั่นเอง นอกจากนั้นกฎหมายต้องควบคุมในเรื่องของอาชีพสงวนไว้สำหรับคนในประเทศเท่านั้น และงานที่ห้ามก็ได้มีการกำหนดไว้ คืองานบริการงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมงานเกี่ยวกับศาสนาและงานที่สงวนไว้สำหรับคนไทย

3) การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

จากพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 8 เรื่องการให้ธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งจากต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทย โดยมาตรา 8 ภายใต้บังคับมาตรา 6 มาตรา 7

¹⁰ Ariyaporn Photisai, “Right to Work of Foreign Workers in Thailand,” *Senate Law Journal* 8, no. 4 (July-August 2011): 176. [In Thai]

¹¹ Mongkolraj Sirisom, “Legal Measures Concerning Migrant Workers Nationality of Myanmar, Cambodia and Laos Enter Thailand for Working,” *Academic Journal Phranakhon Rajabhat University* 7, no. 2 (May-October 2016): 82. [In Thai]

มาตรา 10 และมาตรา 12 (3) ห้ามมิให้คนต่างด้าว ประกอบธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าวตามที่กำหนดไว้ ในบัญชี 3 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยบัญชี 3 ธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว, มาตรา 12 (14) การค้าปลีกสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำรวมทั้งสิ้นน้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท หรือที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าน้อยกว่ายี่สิบล้านบาท, มาตรา 12 (15) การค้าส่งสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าน้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การลงทุนธุรกิจค้าปลีก รายย่อยและธุรกิจค้าส่งรายย่อยที่มีทุนไม่มากไม่ให้นำมาประกอบธุรกิจลงทุนในเมืองไทย หรืออาจจะเข้ามาลงทุนได้แต่ก็มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก จึงมีแต่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่มาลงทุน และเกิดการผูกขาดในการจำหน่ายสินค้า

2.2 แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายแรงงานที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การบริการ และการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายแรงงานที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การบริการ และการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดเชียงราย นั้นคือ ภาครัฐควรส่งเสริมกฎหมายต่าง ๆ ที่ช่วยธุรกิจไทย หรือผู้ประกอบการค้าไทยให้เกิดการพัฒนาสินค้า เทคโนโลยี ความรู้ความสามารถ ช่วยจัดหาแหล่งวัตถุดิบ วัสดุที่จำเป็นต่าง ๆ ที่มีคุณภาพดี และราคาไม่สูงมากนัก ทั้งจากในและต่างประเทศให้แก่นักลงทุนหรือผู้ประกอบการไทย ส่งเสริมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ให้การสนับสนุนเรื่องทุน เพื่อเร่งพัฒนาศักยภาพธุรกิจไทยให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจจากต่างชาติ แต่ก็ได้ปิดกั้นหรือต่อต้านธุรกิจจากต่างชาติเพียงเพราะคิดว่าไม่สามารถที่จะแข่งขันกับธุรกิจจากต่างชาติได้ รวมถึงควรมีการกำหนดในเรื่องของระยะเวลาเช่าที่ดิน โดยไม่ให้มีการเช่าที่ดินในระยะยาวแก่นักลงทุนต่างชาติ ทำให้นักลงทุนที่มีทุนจำนวนมากกว่าจะได้เปรียบในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษในระยะยาวเหมือนเป็นการผูกขาดนั่นเอง นอกจากนี้จากประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2559 เรื่องการยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ควรให้ประชาชนในพื้นที่ทำประชาพิจารณ์หรือเข้ามาแสดงความคิดเห็นในเรื่องการกำหนดผังเมืองในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันปัญหาเรื่องที่ดินในระยะยาวต่อไป รวมทั้งการหาแนวทางแก้ไขในเรื่องของการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวนั้น ควรมีการผลักดันให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในไทยได้รับใบอนุญาตทำงานอย่างถูกกฎหมายโดยให้ผู้ประกอบการ เป็นผู้ขึ้นทะเบียนแรงงานซึ่งแรงงานต่างด้าวจะได้รับสวัสดิการในการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน รวมถึงควรมีมาตรการลงโทษผู้ประกอบการที่ส่งเสริมหรือจ้างงานแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย

2.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายแรงงานที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การบริการ และการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายการลงทุน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายแรงงานที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการค้า การบริการ และการท่องเที่ยว ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายมีดังนี้

ประการแรก สำหรับปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ควรให้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 มาตรา 17 วรรค 2 ที่ได้กำหนดให้ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนนั้นจะต้องเป็นบริษัท มูลนิธิ หรือสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยกาะนั้นเท่านั้น เพราะกฎหมายดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการลงทุนเนื่องจากธุรกิจนั้นสามารถจัดตั้งได้ทั้งแบบเจ้าของคนเดียว แบบห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล แบบห้างหุ้นส่วนจำกัด องค์การเอกชนและวิสาหกิจชุมชน

รวมทั้งให้กำหนดในมาตรา 30 ว่าในการรับการลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้าไปในราชอาณาจักร โดยกำหนดให้หากนักลงทุนต่างชาติจะได้รับสิทธิดังกล่าวจะต้องให้ผู้ประกอบการไทยได้รับประโยชน์ด้วย เช่น ช่วยให้อุตสาหกรรมไทยสามารถพัฒนาสินค้า เทคโนโลยี หรือเร่งพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการไทยให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจจากต่างชาติได้

ประการที่สอง กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ในการถือครองที่ดินของคนต่างชาติ เพื่อประกอบธุรกิจในปัจจุบันมีการกำหนดไว้ 2 กรณีคือตามพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้คนต่างด้าว เช่าที่ดินได้เกิน 30 ปีแต่ไม่เกิน 50 ปี ผู้ศึกษาเห็นว่าควรยกเลิกไม่ให้มีการเช่าที่ดินเป็นระยะเวลานานเกิน 30 ปีเนื่องจากอาจจะเกิดการเช่าช่วงและมีการเก็งกำไรเกิดขึ้นได้ ส่งผลให้นักลงทุนรายใหม่ไม่เข้ามาลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว และตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 96 ทวิ ที่กำหนดให้คนต่างชาติสามารถซื้อที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยได้ไม่เกิน 1 ไร่ โดยต้องนำเงินมาลงทุนไม่น้อยกว่า 40 ล้านบาทนั้น ควรพิจารณาการลดโทษแก่ผู้ที่เป็นตัวแทนของต่างชาติในการถือหุ้นและการซื้อที่ดิน โดยนำที่ดินดังกล่าวมาปล่อยเช่าหรือให้เช่าช่วงแก่ต่างชาติในระยะยาว

ประการที่สาม พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 8 เรื่องการให้ธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งจากต่างประเทศมาลงทุนที่ประเทศไทยควรยกเลิกบัญชี 3 (4) และ (15) เนื่องจากการผูกขาดทางการค้าในการกำหนดทุนขั้นต่ำของผู้ค้าปลีกอันเป็นการขัดต่อหลักการค้าเสรีเนื่องจากจะถูกธุรกิจรายใหญ่ผูกขาดและกำหนดราคา

3. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

3.1 สรุปผล

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 3 ประเด็น โดยประเด็นแรก คือ ปัญหาจากกฎหมายการค้าและการลงทุนที่มีการกำหนดให้ผู้ได้รับการส่งเสริมต้องเป็นบริษัท มูลนิธิ หรือสหกรณ์ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเท่านั้น โดยมีการส่งเสริมการลงทุนลดหย่อนอากรขาเข้าวัตถุดิบ และวัสดุจำเป็นอื่น ๆ ซึ่งถือว่าการส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการรายใหญ่และผู้ประกอบการจากต่างชาติในประเทศไทย จึงเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ธุรกิจอื่นที่ไม่ได้กำหนดในเรื่องของการส่งเสริมไว้ในกฎหมายดังกล่าว ประเด็นที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้คนต่างด้าวสามารถเช่าที่ดินเพื่อการพาณิชย์ และในขณะเดียวกันก็กำหนดให้คนต่างด้าวสามารถซื้อที่ดินเพื่ออยู่อาศัยได้อีกด้วย จึงถือเป็นการเปิดช่องทางให้มีการซื้อขายโดยไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการส่งเสริมการลงทุน นำไปสู่ปัญหาคนไทยเป็นตัวแทนของต่างชาติในการซื้อขายที่ดินและแบ่งเช่าในระยะยาว รวมทั้งปัญหาผังเมืองที่มีการกำหนดผังเมืองเฉพาะ โดยจะต้องประกาศผังเมือง

รวมก่อนทำให้เกิดความยุ่งยากไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และประเด็นที่สาม เป็นปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน โดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองได้กำหนดให้ต่างด้าวเข้ามาเพื่อมีอาชีพกรรมกร หรือรับจ้างทำงานด้วยกำลังกายแต่ในทางกลับกันพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าวได้เปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานได้โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติในการประกอบอาชีพของคนไทยและความต้องการแรงงานต่างด้าวที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวที่มีการกำหนดไว้ในเรื่องทุนขั้นต่ำซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการรายย่อยที่มีทุนไม่มากและเกิดการผูกขาดในการจำหน่ายสินค้าในปัจจุบัน

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เห็นควรให้ศึกษาถึงกฎหมายที่มีเป็นอุปสรรคกับผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยรัฐบาลต้องพิจารณาเรื่องมาตรการทางกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ รัฐควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายเพื่อให้มีความสอดคล้องกับพื้นที่ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเขตหรือการวางผังเมืองอย่างเปิดเผย (Bottom Up) หากสามารถวิเคราะห์กฎหมาย สภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะทำให้เกิดการพัฒนาและนำไปสู่ประโยชน์ของผู้ประกอบการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายต่อไป

3.2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปเห็นควรให้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการค้า การบริการและการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางร่วมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อไป

References

- Ariyaporn Photisai. "Right to Work of Foreign Workers in Thailand." *Senate Law Journal* 8, no. 4 (July-August 2011): 176. [In Thai]
- Bunyakkanok, Boon Sueb. "Special Economic Zone." Last modified 2013. Accessed October 10, 2016. <http://www.freightmaxad.com/magazine/?p=6435/>
- Funkhiaw, Adirek. "Proposals for Developing the Border Special Economic Zones in Tak Province." *Journal of Public Administration and Politics* 5, no. 1 (2016): 102-104. [In Thai]
- International Institute for Trade and Development (ITD). *Guidelines and Measures for the Development of Special Economic Zones in the Border Areas of Thailand*. N.p.: n.p., 2015. [In Thai]

-
- Janchay Srithipard. "Legal Problems Relating to the Enforcement of the Town and Country Planning Act 1975." *Dhurakij Pundit University* (2015): 172. [In Thai]
- Malinee Kongruen. "Problems of Foreign Land Ownership in Thailand." *Academic Articles, Office of the Secretariat, House of Representatives*. (January 2016): 2. [In Thai]
- Mongkolraj Sirisom. "Legal Measures Concerning Migrant Workers Nationality of Myanmar, Cambodia and Laos Enter Thailand for Working." *Academic Journal Phranakhon Rajabhat University* 7, no. 2 (May-October 2016): 82. [In Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. *The Development of Special Economic Zones in Thailand*. N.p.: n.p., 2015. [In Thai]
- Preecha Upayokin. *People Participation Mechanism for the Establishment of Border Economic Zone in Chiang Rai Province*. Chiang Rai: Mae Fah Luang University, 2004. [In Thai]
- Sumalee Wongwittit. *The Complete Research Report on Study of Strategies for Development of Border Special Economic*. Bangkok: National Economic and Social Advisory Council, 2007. [In Thai]
- Tuanjai Srilamai. "Drawbacks in Thai Investment Laws for Acquisition of Certificate for Small and Medium Enterprises (SMES)." *Journal of Law Naresuan University* (2010): 58. [In Thai]
- Warawut Ruankham. *Potential of Special Economic Zone in Border Area, Chiang Rai Province: Context of Trade, Investment, Transport and Human Resources Development*. N.p.: Office of Border Economy and Logistics, 2015. [In Thai]
- World Bank. "Getting Back on Track: Reviving Growth and Securing Prosperity for All." *Thailand Systematic Country Diagnostic* (November 2016): 32-334.